

PAPP ATTILA ZSOLT

SAJÁT ÉLET, SZEMBESZÉLBEN

Egyvalamit nem tudok megszokni Kisbácsban: a szelet. A város, minden zajossága és hétköznapi idegfeszültsége ellenére, óvó falakat emel köréd – olyan, mint egy nagy, láthatatlan burok, amely képes az otthonosság érzetét biztosítani bármely jövevénynek. Én, akinek az identitása sokféle, egymástól gyakran eltérő elemből áll össze, mindig szerettem ezt az otthonosságot: teljesen természetes módon tud felolvadni benne az urbánus (de alig-nagyobb-mint-kisvárosi) bántási multikulturális közeg, amelybe beleszülettem Lugoson, és a sokkal inkább monokróm, (szó szerint) hideg, rurális Gyergyó-vidéki környezet, amelyben felnőttem, s amelyet – sok ezer székelyföldi egyetemistával együtt – kicsit én is magammal cipeltem Kolozsvárra. Aki a Gyergyói-medencéből érkezett, ismeri persze a bordákon áthatoló szelet, de valahogyan mindig is megmaradtam a szubmediterrán éghajlat hívének, aki szereti ugyan a telet, de csak amikor ideje van. Bácsban azonban az ember úgy érzi magát, mint ha állandó jelleggel a mező közepén állna, ahol akkor is fúj a szél, amikor nem fúj – aminthogy ott is áll tulajdonképpen, és a legendás légmozgás is telibe találja.

A nagyvárosok „metropoliszövezetében” található falvak rég nem ugyanazok, mint voltak néhány éve, és – bár külön közigazgatási egységek maradtak – már nem is falvak igazából: a Város felszívja őket, az urbánus közegből kifelé áramló, többnyire fiatal, középosztálybeli családok „honfoglalása” pedig afféle egyre nagyobbra duzzadó kertvárosokká, *szuburbiákká* változtatja őket, a metropolisz csatolmányaiává. Mielőtt azonban

A nagyvárosok „metropolisz-övezetében” található falvak rég nem ugyanazok, mint voltak néhány éve, és – bár külön közigazgatási egységek maradtak – már nem is falvak igazából...

Arany János-i „független nyugalmat” vizionálnánk, vagy felsejlene előttünk a vidéki magányában alkotó Berzsenyi képe, jó, ha számot vetünk azzal, hogy a kertvároshoz kert is szükségeltetik, elég nagy ahhoz, hogy magányosnak lehessen maradni valamelyik zugában. Bartis Attila ír valami olyasmit, hogy a házhoz kell egy udvar (egy *saját* udvar), ahová kiléphet reggelente. Bácsban – a ki-nem-költözöttek némelyike által „magyar gettónak” csúfolt, folyamatosan épülő lakótelepen – az esték a legjobbak: kint a teraszon, ahová nem hallszik el a nagyváros ideges zajongása, a szél alábbhagy annyira, hogy ne fújja el a meggyújtott cigarettát, a sötétben pedig felsejlik a Bács-torok, ahol állítólag paranormális jelenségek és boszorkányos praktikák zajlanak éjjelente, amit sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudok, de feltett szándékom, hogy egyszer egy Szent Iván-éjt odakint töltsék, persze nagyobb társasággal, mert nem vagyok sem gyáva, sem babonás, de azért bolond sem. Aztán elbeszélő költeményt írok a témából – és az sem számít, ha esetleg hazudni fogok, csak *rajt' ne fogjanak*... És persze a hangok, az éjszaka hangjai, amiket lehet hallani végre, távol nemcsak a várostól, de az éjjel is zajos főúttól. Mindez olyannyira közhelyes, hogy szinte pironkodva lehet csak leírni. Mint ahogy az is, hogy arcok és nevek vannak körülöttem: a szomszéd nemcsak egy szomszéd, hanem arca és neve van, és ezt én is tudom – és ez korántsem annyira magától értetődő. Már csak az a *saját* udvar hiányzik a *saját* élethez.

Kolumbán Gábor, az Énlakára, már-már természeti körülmények közé kiköltöző („főállásban” bivalytenyésztő, a házában nincs villanyáram) egykori politikus mondja a *Két székel*y című dokumentumfilmben, hogy azt tanácsolja a fiataloknak, olyan falut válasszanak lakóhelyül, amely biciklijárásnyira van a legközelebbi várostól. Igaza van, mondom én, aki sosem bicikliztem életvitelszerűen. Kisbács biciklijárásnyira – és néhány *közlekedésidugónyi* – távolságra van Kolozsvártól, bejárható és naponta többször be is járt táv: talán ott, ebben a távban van az otthon, az otthonom. Lehet-e gyökértelen az ember, aki több helyütt is gyökeret eresztett? Mindenesetre ma már úgy gondolom, hogy engem, aki tizenhat év alatt körbelaktam Kolozsvárt, mindig *ideiglenesen*, hogy aztán – ki tudja, meddig – megállapodjak családostul Bácsban, paradox módon ez a városon-kívüliség tett végérvényesen kolozsvárivá. Olyanná, aki valamiképp folyton úton van, és nem mindig tudja biztosan, melyik irányból fúj a szembeszél.